

Ετήσια Έκθεση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για το 2009

Ομιλία του Αθανάσιου Ορφανίδη, Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου,
στη δημοσιογραφική διάσκεψη για την παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης της Τράπεζας για
το έτος 2009

Λευκωσία, 3 Μαΐου 2010

Σας καλωσορίζω στην παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για το έτος 2009. Στην Έκθεση γίνεται ανασκόπηση των οικονομικών εξελίξεων που σημειώθηκαν κατά το υπό αναφορά έτος καθώς και των εργασιών της Τράπεζας. Προτού προχωρήσω στη σύντομη ομιλία μου θα ήθελα να εκφράσω θερμές ευχαριστίες σε όλο ανεξαιρέτα το προσωπικό για την αφοσίωση, την εργατικότητα και τη στήριξη των προσπαθειών μας για την πραγμάτωση των στόχων και την επίτευξη των σκοπών και επιδιώξεων της Κεντρικής Τράπεζας και της οικονομίας γενικότερα.

Το 2009 ήταν έτος δύο σημαντικών αρνητικών εξελίξεων για την κυπριακή οικονομία. Η πρώτη αρνητική εξέλιξη αφορά τη μείωση που παρατηρήθηκε στο πραγματικό ΑΕΠ της χώρας κατά 1,7%, η οποία αποτέλεσε τη σημαντικότερη συρρίκνωση από το 1974-75 και οφείλεται εν μέρει στις επιδράσεις από τη διεθνή χρηματοοικονομική αναταραχή και τη συνεπακόλουθη οικονομική ύφεση. Τη δεύτερη αρνητική εξέλιξη αποτέλεσε η σοβαρή διεύρυνση του δημοσιονομικού ελλείμματος πέραν του βαθμού που θα μπορούσε να εξηγηθεί ως αποτέλεσμα της οικονομικής ύφεσης. Κατά τη διάρκεια του 2009, σε διεθνές επίπεδο, οι διάφορες κυβερνήσεις και κεντρικές τράπεζες εντατικοποίησαν τα έκτακτα μέτρα για στήριξη του χρηματοοικονομικού τομέα και της πραγματικής οικονομίας που πλήγηκαν καίρια από τη χρηματοοικονομική κρίση που προηγήθηκε. Ως αποτέλεσμα, η διεθνής οικονομία άρχισε να ανακάμπτει. Στη ζώνη του ευρώ για παράδειγμα, ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ το δεύτερο εξάμηνο του 2009 ήταν θετικός μετά τη μεγάλη πτώση που είχε παρατηρηθεί στο τέλος του 2008 και το πρώτο εξάμηνο του 2009.

Όσον αφορά τη δική μας οικονομία η επιδείνωση του οικονομικού κλίματος επιβεβαιώθηκε από τη μείωση που κατέγραψε το πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ("ΑΕΠ") κατά τη διάρκεια του 2009, αλλά και από πολλούς άλλους οικονομικούς δείκτες. Συγκεκριμένα, ο ρυθμός μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ κατέγραψε μείωση της τάξης του 1,7% κατά το 2009. Επίσης, κατά το υπό ανασκόπηση έτος ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή σημείωσε σημαντική επιβράδυνση, αντανακλώντας το γενικότερο κλίμα ύφεσης και την πτώση στις τιμές των καυσίμων, φθάνοντας στο 0,2% σε σύγκριση με 4,4% το 2008. Με ιδιαίτερη όμως ανησυχία θέλω να σημειώσω πως οι εγχώριες πληθωριστικές πιέσεις εξακολουθούν να ελλοχεύουν και να είναι εντονότερες σε σύγκριση

με την υπόλοιπη ζώνη του ευρώ με αποτέλεσμα να πλήττεται περαιτέρω η ανταγωνιστικότητα των κυπριακών προϊόντων. Ειδικότερα, ο δομικός πληθωρισμός, δηλαδή ο εναρμονισμένος πληθωρισμός από τον οποίο εξαιρούνται οι τιμές της ενέργειας και των τροφίμων, αν και σημείωσε επιβράδυνση στο 1,7% το 2009 σε σύγκριση με 2,5% το 2008, εντούτοις, παρέμεινε σε ψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με το μέσο όρο της ζώνης του ευρώ (1,3%).

Μια άλλη ιδιαίτερα αρνητική εξέλιξη αποτελεί η σημαντική επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών στην Κύπρο κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες τα τελευταία δύο χρόνια, περίπου 1,7 δις ευρώ. Όπως ανέφερα και στο παρελθόν, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες στη ζώνη του ευρώ, το δημοσιονομικό έλλειμμα δεν είναι μεν από τα ψηλότερα, εντούτοις, υπάρχει μια σημαντική διαφορά. Στις πλείστες χώρες της ζώνης του ευρώ η οικονομική ύφεση ήταν εντονότερη σε σχέση με την ύφεση που είχαμε στην Κύπρο, γι' αυτό και το δημοσιονομικό τους έλλειμμα επηρεάστηκε εντονότερα από την ύφεση.

Στη χώρα μας η δημοσιονομική επιδείνωση του 2009 σε σχέση με το 2007 και το 2008 είναι διαρθρωτικού χαρακτήρα και οφείλεται εν πολλοίς στη μεγάλη διεύρυνση των δημόσιων δαπανών μη αναπτυξιακού χαρακτήρα. Ας σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια οι συνολικές δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ κυμαίνονταν στο 42-43%. Σύμφωνα όμως με το Πρόγραμμα Σταθερότητας που δημοσιεύτηκε πρόσφατα, οι δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ έφτασαν το 2009 στο ιστορικά ψηλό 46,4% ενώ προβλέπεται περαιτέρω αύξηση σε 47,6% κατά το 2010. Ασφαλώς, η τάση αυτή δεν μπορεί να συνεχιστεί χωρίς ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία του τόπου.

Αυτό που προέχει λοιπόν είναι η στόχευση της δημοσιονομικής πολιτικής για επαναφορά των δημόσιων οικονομικών σε διατηρήσιμη βάση χωρίς να υπονομεύεται το αναπτυξιακό υπόβαθρο της χώρας. Δυστυχώς, η δυστοκία στη λήψη ουσιαστικών διορθωτικών μέτρων έχει ήδη επηρεάσει αρνητικά την αναπτυξιακή πορεία του τόπου. Επιβάλλεται η άμεση χάραξη ενός ορθολογιστικού και μακροχρόνια σχεδιασμένου χειρισμού καθώς και η αποφυγή πλασματικών μεταρρυθμίσεων προς προσωρινή και μόνο ωραιοποίηση της κατάστασης.

Υπενθυμίζω, επίσης, ότι οι προσπάθειες δημοσιονομικής περισυλλογής θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και το έντονο και διαχρονικό πρόβλημα της εξεύρεσης πόρων για τη χρηματοδότηση των συνταξιοδοτικών ταμείων, ένα πρόβλημα που επιδεινώνεται περαιτέρω και λόγω της γήρανσης του πληθυσμού. Η πρόκληση αυτή πρέπει επίσης απαραίτητα να αποτελεί μέρος του μακροχρόνιου σχεδιασμού της δημοσιονομικής πολιτικής.

Παρά τις αρνητικές εξελίξεις στην πραγματική οικονομία, το τραπεζικό μας σύστημα εξακολουθεί να παραμένει σε πολύ καλή κατάσταση. Οι τράπεζες μας είναι υγιείς, εύρωστες και διαθέτουν ισχυρή κεφαλαιακή βάση με δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ύψους 11,9% στις 21 Δεκεμβρίου 2009, ποσοστό που υπερβαίνει αρκετά το ελάχιστο απαιτούμενο ύψους 8%. Ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων, ο οποίος παρουσίαζε σταθερή μείωση διαχρονικά, έχει μεν αυξηθεί το 2009 αλλά βρίσκεται σε αποδεκτά επίπεδα. Σημειώνεται ότι για τα δάνεια αυτά έχουν γίνει ικανοποιητικές προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις. Όσον αφορά την επικερδότητα των τραπεζών, αυτή υπήρξε ικανοποιητική κατά το 2009. Κατά το υπό αναφορά έτος, που αποτέλεσε μια δύσκολη χρονιά, οι τράπεζες παρέμειναν κερδοφόρες αλλά με κερδοφορία μικρότερη αυτής του 2008.

Η χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε σημαντικά και τα αποτελέσματα της Κεντρικής Τράπεζας. Συγκεκριμένα, το καθαρό κέρδος της Τράπεζας για το 2009 ανήλθε στο ιστορικά ψηλό επίπεδο των €115,4 εκ. Συναφώς, σημειώνω ότι τα ετήσια κέρδη της Τράπεζας κατά την περίοδο 2004 – 2008, δηλαδή την περίοδο μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά μέσο όρο ήταν €9,8 εκ.

Το εξαιρετικά ψηλό κέρδος που πραγματοποίησε η Τράπεζα κατά το 2009 ήταν αποτέλεσμα, κυρίως, της επενδυτικής πολιτικής που εφαρμόστηκε κατά την πολύ δύσκολη αυτή περίοδο. Συγκεκριμένα, εκτιμήσαμε έγκαιρα και ορθά, το τέλος του 2007, τις επενδυτικές επιλογές που θα δημιουργούσε η ένταξή μας στην ευρωζώνη. Η επενδυτική πολιτική που εφαρμόσαμε από το 2008, σε συνδυασμό με τις ιδιόζουσες συνθήκες λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης, επέφερε τα πολύ σημαντικά αυτά κέρδη.

Τελειώνοντας τη σύντομή μου αυτή τοποθέτηση και επανερχόμενος στις αρνητικές εξελίξεις που σημειώθηκαν στην πραγματική οικονομία του τόπου, θα ήθελα για μια ακόμη φορά να υπερτονίσω πως θεωρώ επιβεβλημένη την επιτάχυνση των διαδικασιών για άμεση λήψη μέτρων συγκράτησης των δημόσιων δαπανών κατά τρόπο ώστε να επανέλθει η οικονομία μας σε πορεία βιώσιμης ανάπτυξης. Όσο πιο αργά γίνουν οι διαρθρωτικές αλλαγές που χρειάζονται για επαναφορά των δημόσιων οικονομικών σε υγιή βάση, τόσο πιο επώδυνη για την οικονομία του τόπου θα είναι η αναπόφευκτη διορθωτική πορεία. Η πραγματικότητα αυτή αναγνωρίζεται πλέον από όλους σχεδόν τους πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς του τόπου. Έχουμε, επομένως, την επιλογή είτε να προχωρήσουμε με τόλμη στην αναπροσαρμογή της δημοσιονομικής πολιτικής σε ορθολογιστική βάση, είτε να παραμείνουμε αδρανείς και εγκλωβισμένοι σε αντιπαραγωγικές αντιπαραθέσεις. Όλοι γνωρίζουμε πως λανθασμένες επιλογές πλήττουν καιρία τις προοπτικές ανάπτυξης της χώρας μας. Ευελπιστώ ότι η πολιτική τόλμη και η προσπάθεια για συναίνεση θα υπερισχύσουν για το καλό του τόπου μας.